



College voor Toetsen en Examens

BEELDENDE VORMING VMBO- GT

SYLLABUS CENTRAAL EXAMEN
2024

Versie 2, juli 2022

INHOUD

1	Voorwoord	4
2	Verdeling examinering CE/SE	5
3	Specificatie van de globale eindtermen voor het CE	7
4	Overige onderwerpen	12
	Begrippenlijst	13

© 2022 College voor Toetsen en Examens vwo, havo, vmbo, Utrecht.

Alle rechten voorbehouden. Alles uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

De minister heeft de examenprogramma's op hoofdlijnen vastgesteld. In het examenprogramma zijn de exameneenheden aangewezen waarover het centraal examen (CE) zich uitstrekt: het CE-deel van het examenprogramma. Het examenprogramma geldt tot nader order.

Het College voor Toetsen en Examens (CvTE) geeft in een syllabus, die in beginsel jaarlijks verschijnt, een toelichting op het CE-deel van het examenprogramma. Behalve een beschrijving van de exameneisen voor een centraal examen kan een syllabus verdere informatie over het centraal examen bevatten, bijvoorbeeld over een of meer van de volgende onderwerpen: specificaties van examenstof, begrippenlijsten, bekend veronderstelde onderdelen van domeinen of exameneenheden die verplicht zijn op het schoolexamen, bekend veronderstelde voorkennis uit de onderbouw, bijzondere vormen van examinering (zoals computerexamens), voorbeeldopgaven, toelichting op de vraagstelling, toegestane hulpmiddelen.

Ten aanzien van de syllabus is nog het volgende op te merken. De functie ervan is een leraar in staat te stellen zich een goed beeld te vormen van wat in het centraal examen wel en niet gevraagd kan worden. Naar zijn aard is een syllabus dus niet een volledig gesloten en afgebakende beschrijving van alles wat op een examen zou kunnen voorkomen. Het is mogelijk, al zal dat maar in beperkte mate voorkomen, dat op een CE ook iets aan de orde komt dat niet met zo veel woorden in deze syllabus staat, maar dat naar het algemeen gevoelen in het verlengde daarvan ligt.

Een syllabus is zodoende een hulpmiddel voor degenen die anderen of zichzelf op een centraal examen voorbereiden. Een syllabus kan ook behulpzaam zijn voor de producenten van leermiddelen en voor nascholingsinstanties. De syllabus is niet van belang voor het schoolexamen. Daarvoor zijn door de SLO handreikingen geproduceerd die niet in deze uitgave zijn opgenomen.

Deze syllabus geldt voor het examenjaar 2024. Syllabi van eerdere jaren zijn niet meer geldig en kunnen van deze versie afwijken. Voor het examenjaar 2025 wordt een nieuwe syllabus vastgesteld. Het CvTE publiceert uitsluitend digitale versies van de syllabi. Dit gebeurt via Examenblad.nl (www.examenblad.nl), de officiële website voor de examens in het voortgezet onderwijs. In de syllabi 2024 zijn de wijzigingen ten opzichte van de vorige syllabus voor het examenjaar 2023 duidelijk zichtbaar. De veranderingen zijn geel gemarkeerd. Er zijn diverse vakken waarbij de syllabus 2024 geen inhoudelijke veranderingen heeft ondergaan.

Een syllabus kan zo nodig ook tussentijds worden aangepast, bijvoorbeeld als een in de syllabus beschreven situatie feitelijk veranderd is. De aan een centraal examen voorafgaande Septembermededeling is dan het moment waarop dergelijke veranderingen bekendgemaakt worden. Kijkt u voor alle zekerheid jaarlijks in september op Examenblad.nl.

Het CvTE stelt het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het centraal examen vast en de wijze waarop het centraal examen wordt afgenomen. Deze vaststelling wordt gepubliceerd in het rooster voor de centrale examens en in de Septembermededeling.

Voor opmerkingen over syllabi houdt het CvTE zich steeds aanbevolen. U kunt die zenden aan info@cvte.nl of aan CvTE, Postbus 315, 3500 AH Utrecht.

De voorzitter van het College voor Toetsen en Examens,
Drs. P.J.J. Hendrikse

1 VERDELING EXAMINERING CE/SE

Tabel:

Verdeling van de examenstof beeldende vorming GT over centraal examen en schoolexamen

Exameneenheden		GT	CE	moet op SE	mag op SE
BV/K/1	Oriëntatie op leren en werken	X		GT	
BV/K/2	Basisvaardigheden	X		GT	
BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken	X	GT	GT	
BV/K/4	Beeldend werk, productief	X		GT	
BV/K/5	Werkproces, productief	X		GT	
BV/K/6	Middelen, productief	X		GT	
BV/K/7	Beschouwen – eigen werk, reflectief	X		GT	
BV/K/8	Beschouwen – werk van anderen, reflectief	X	GT		GT
BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief	X	GT		GT
BV/V/2	Verwerven, verwerken en verstrekken van informatie	X		GT	
BV/V/3	Vaardigheden in samenhang	X	GT		GT

Het centraal examen bestaat uit een Centraal Praktisch Examen (CPE) en een Centraal Schriftelijk Examen (CSE). Beide wegen in het CE even zwaar.

In het CPE worden de volgende exameneenheden getoetst:

BV/V1 (Eindopdracht, productief en reflectief)

BV/V3 (Vaardigheden in samenhang)

In het CSE worden de volgende exameneenheden getoetst:

BV/K3 (Leervaardigheden in de beeldende vakken) en

BV/K8 (Beschouwen- werk van anderen, reflectief)

1.1 RELATIE CPE EN CSE

Het CPE en het CSE zijn gebaseerd op hetzelfde thema. Het CPE vormt, omdat het eerder wordt afgenomen dan het CSE, indirect een voorbereiding op het CSE. In het CPE ligt het accent op het zelf produceren van beeldend werk. Het CSE legt het accent op het reflecteren op beeldend werk van kunstenaars en vormgevers. In beide examens wordt aandacht besteed aan het proces dat aan beeldend werk vooraf gaat.

1.2 MAGAZINE

Het magazine presenteert het jaarlijks wisselende thema, dat voor de vier beeldende disciplines identiek is. Het magazine bevat verder informatie over de verschillende wijzen waarop en intenties waarmee kunstenaars en vormgevers het thema in beeld hebben gebracht. Het is een kleurenkatern van acht pagina's.

Daarbij gaat het magazine vooral in op werkprocessen van kunstenaars en vormgevers die werk hebben gemaakt binnen het thema. Tenslotte geeft het magazine de aspecten van de culturele- en/of kunsthistorische context aan die voor het CSE relevant zijn. Op deze wijze vormt het magazine een leidraad voor het CPE én CSE.

Het magazine wordt in december naar de scholen gestuurd en kan dan aan de kandidaten uitgereikt worden. Tijdens de examenzitting CSE ontvangen de kandidaten de opgaven. Bij het CPE krijgen de kandidaten de opgaven tijdens de eerste examenzitting uitgereikt.

1.3 BEGRIPPENLIJST

In deze syllabus is een begrippenlijst opgenomen voor het CSE en CPE (zie bijlage I). De lijst toont een totaal overzicht van de begrippen en vaardigheden die elke kandidaat moet (her)kennen en benoemen. Voor het CPE zijn per beeldend vak afzonderlijk de vakspecifieke begrippen en vaardigheden opgenomen.

2 SPECIFICATIE VAN DE GLOBALE EINDTERMEN VOOR HET CE

2.1 CPE - HET CENTRAAL PRAKTISCH EXAMEN

2.1.1 Periode en afnamemoment

Het CPE wordt afgenomen in de periode die voorafgaat aan het CSE, in de regel vanaf medio maart tot half mei. De tijdsduur van het CPE bedraagt 12 klokuren, die de school naar eigen inzicht kan inroosteren in de daarvoor vastgestelde periode. Het CPE dient afgerond te zijn voordat het CSE wordt afgenomen.

2.1.2 Vorm

Het CPE bestaat uit 6 onderdelen (A tot en met F) die de kandidaten moeten doorlopen en waarop wordt beoordeeld. Deze komen overeen met de onderdelen van een creatief proces en zijn voor elke kandidaat gelijk.

2.1.3 Beoordeling

Beoordeling van het CPE vindt plaats door de eigen docent (de examiner) en een tweede corrector aan de hand van het correctievoorschrift. De tweede corrector wordt door het bevoegd gezag van de school benoemd.

Examinator en tweede corrector zijn gehouden aan de score-omzettingsschaal zoals die medio juni op Examenblad wordt gepubliceerd.

2.1.4 De CPE-documenten

Voor de leerling:

- Magazine
- Opgavenboekje

Voor de examiner

- Correctievoorschrift
- Instructie voor de examiner
- Authenticiteitsverklaring
- Procesverbaal

BV/V/1	Eindopdracht, productief en reflectief De kandidaat kan 1 zelfstandig een probleemstelling formuleren en komen tot autonoom of toegepast beeldend werk <ul style="list-style-type: none">- voor kandidaten in het vak tekenen betekent dit komen tot tweedimensionale beelden- voor kandidaten in het vak handenarbeid betekent dit komen tot driedimensionale beelden- voor kandidaten in het vak textiele werkvormen betekent dit komen tot twee- of driedimensionale beelden in textiel- voor kandidaten in het vak audiovisuele vormgeving betekent dit komen tot een geënceneerde sb/ bg (stilstaand beeld/bewegend beeld) of een documentaire 2 diverse fases van het werkproces zelfstandig doorlopen en het tijdspad ervan zelf bewaken. 3 aspecten van de voorstelling en aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten, technieken en de daarbij behorende materialen, apparatuur en gereedschappen) zelfstandig kiezen en zo toepassen dat ze een bijdrage leveren aan de zeggingskracht van het eigen autonome werk en/of het eigen toegepaste werk. 4 het eigen beeldend werk en het doorlopen proces zelfstandig presenteren en er zelfstandig op reflecteren 5 aan de hand van de probleemstelling zelfstandig een relatie leggen tussen het eigen beeldend werk en het beeldend werk van anderen aan de hand van aspecten van de voorstelling, beeldende aspecten, technieken met de daarbij behorende materialen, apparatuur, gereedschappen, aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context
---------------	---

Toelichting

De CPE-opgave wordt zodanig aangeboden dat de kandidaat geleid wordt bij het maken van noodzakelijke keuzen. Daarnaast wordt de kandidaat gesteund in het bewaken van de tijd. De onderdelen waarmee een kandidaat door het examen geleid wordt zijn:

- Oriënteren
- Beeldend onderzoeken
- Vaststellen ontwerp
- Uitvoeren
- Evalueren en beoordelen
- presenteren

De kandidaat kan vanuit een thema komen tot een persoonlijke verbeelding. De verbeelding kan betrekking hebben op autonoom of toegepast beeldend werk.

Afhankelijk van de aangeboden beeldende discipline op de school worden de beelden twee- dan wel driedimensionaal en wordt er gewerkt met voor de discipline geëigende middelen.

De kandidaat kan

- a een probleemstelling verkennen
- b een probleemstelling analyseren
- c voor de probleemstelling diverse beeldende oplossingen bedenken
- d voor de probleemstelling mogelijkheden voor beeldende oplossingen verkennen
- e uit de mogelijke oplossingen een keuze maken
- f de gekozen oplossing uitvoeren
- g het doorlopen werkproces vastleggen en ordenen
- h de gekozen oplossing en het doorlopen werkproces presenteren en toelichten
- i op de gekozen oplossing en het doorlopen werkproces reflecteren
- j bovenstaande activiteiten in samenhang uitvoeren
- k werkzaamheden binnen de vooraf gestelde tijd afronden

Stappen a, b en c

De stappen a, b en c kunnen beschouwd worden als oriëntatie op het thema en oriëntatie op de verbeelding van het thema.

De kandidaat kan laten zien dat er aan een thema verschillende kanten zitten die mogelijkheden geven voor verbeelding. De kandidaat kan deze mogelijkheden verkennen en zichtbaar maken. De kandidaat kan uit de verkende mogelijkheden een keuze maken en deze toelichten. Beeldend onderzoek wordt 'breed' genoemd wanneer een kandidaat kan laten zien dat hij in staat is veel verschillende ideeën naast elkaar en in samenhang met elkaar te onderzoeken.

Stappen d, e en f

De stappen d, e en f hebben betrekking op het doen van beeldend onderzoek en het uitwerken van een bepaalde oplossing. De kandidaat kan laten zien dat bij het uitwerken van een oplossing bepaalde aspecten nader onderzoek vragen en kan dat onderzoek op verschillende wijzen uitvoeren door:

- te schetsen (ruimtelijk, twee dimensionaal, digitaal)
- relevant beeldmateriaal te verzamelen
- vormen te onderzoeken
- materiaalproeven te doen

De kandidaat toont daarmee dat hij voorstelling, vormgeving en gebruikte media in samenhang kan toepassen.

De kandidaat kan op deze manier komen tot een verbeelding van het thema, gebruikmakend van gegevens uit de oriëntatie en het beeldend onderzoek. Van belang is dat de kandidaat laat zien dat hij keuzes maakt.

Beeldend onderzoek wordt 'diep' genoemd wanneer de kandidaat bij de uitwerking van een gekozen idee alternatieven en varianten kan onderzoeken.

Stappen g, h en i

Bij de stappen g, h en i wordt van de kandidaat verwacht dat deze in staat is zijn werkstuk optimaal te presenteren waarbij inzicht gegeven wordt in de wijze waarop het werkstuk tot stand is gekomen en op hetgeen dat daaraan vooraf is gegaan.

Stap k

Stap k verwacht van de kandidaat dat deze het tijdspad kan bewaken. In het CPE krijgen de kandidaten ondersteuning in de vorm van een globale tijdsinvestering voor de verschillende stappen.

Van de kandidaat wordt verwacht dat deze in staat is om binnen zijn werk een relatie te leggen tussen de voorstelling en het gebruik van aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten, materialen en technieken. Inhoud, vorm en medium dienen in het gemaakte werk tot uitdrukking te komen.

Van de kandidaat wordt verwacht dat deze in staat is een vergelijking te maken tussen zijn eigen werk en dat van een ander aan de hand van aspecten van de voorstelling en aspecten van de vormgeving (beeldende aspecten, technieken en de daarbij behorende materialen, apparatuur en gereedschappen).

BV/V/3	Vaardigheden in samenhang De kandidaat kan de vaardigheden uit de eindtermen van het kerndeel in samenhang toepassen.
---------------	---

Toelichting

Het opgavenboekje met de CPE-opdracht heeft een dusdanige structuur en lay-out dat de kandidaat de vaardigheden - zowel productief als reflectief - in samenhang kan uitvoeren.

Zo geeft het aanwijzingen, bevat het vragen die beantwoord moeten worden en kent het deelopdrachten die uitgevoerd moeten worden. Het magazine functioneert daarbij als een toegankelijk en begrijpelijk naslagwerk.

2.2 CSE - HET CENTRAAL SCHRIFTELIJK EXAMEN

2.2.1 Afnamemoment

Na het CPE volgt het CSE en dit wordt afgenomen in een zitting van 120 minuten.

2.2.2 Vorm

Het CSE bestaat uit 35 (plus of min 10 %) vragen, meestal verdeeld over 4 blokken. De blokken hebben een inhoudelijke relatie met het thema. In het CSE worden geen vragen gesteld die vakspecifieke kennis van een van de vier disciplines vereisen.

2.2.3 Beoordeling

De beoordeling van het CSE vindt plaats aan de hand van het correctievoorschrift dat een bindend karakter heeft. Naast de correctie door de eigen vakdocent is er sprake van een correctie door een andere - door de minister aangewezen - vakdocent.

2.2.4 De CSE-documenten

Voor de leerling:

- Opgavenboekje
- Afbeeldingenboekje
- Uitwerkbijlage
- Incidenteel: een bijlage

Voor de examinator:

- Correctievoorschrift

BV/K/3	Leervaardigheden in de beeldende vakken De kandidaat beheerst een aantal strategische beeldende vaardigheden die bijdragen tot de ontwikkeling van het eigen leervermogen. De kandidaat kan a in beeldende processen van anderen keuzes herkennen en benoemen b op beelden van anderen reflecteren
---------------	---

Toelichting

- a De kandidaat kan fasen van het proces dat voorafgaat aan het tot stand komen van een beeldend werk benoemen. In het CSE hebben deze fasen van het proces betrekking op werk van beeldend kunstenaars en vormgevers (zie verder BV/V/1).
- b Reflecteren is het beschouwen van beeldende kunst en vormgeving waarbij formele en inhoudelijke eigenschappen van beeldend werk in hun context worden geanalyseerd. Onder beeldend werk wordt onder meer verstaan: producten van beeldende kunst en vormgeving (zowel twee- als driedimensionaal) en producten van beeldende kunst in allerlei beschikbare media.

BV/K/8	Beschouwen beeldend werk van anderen De kandidaat kan in beeldend werk van anderen de functionaliteit, de aspecten van de voorstelling, de vormgeving en de culturele en/of kunsthistorische context benoemen en toelichten. 1 in autonome beelden en toegepast werk van anderen de volgende aspecten benoemen en toelichten: a aspecten van de voorstelling b aspecten van de vormgeving/beeldende aspecten c technieken en de daarbij behorende materialen, apparatuur, gereedschappen d functionaliteit e aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context
---------------	---

Toelichting

Van de kandidaat wordt verwacht dat deze een relatie kan leggen tussen vorm en functie.

Voorafgaande aan het betreffende examenjaar wordt in de 'Septembermededeling' het thema genoemd. In het magazine worden de aspecten van de culturele en/of kunsthistorische context die voor het CSE relevant zijn aangegeven.

3 OVERIGE ONDERWERPEN

Informatie

Het CvTE stelt jaarlijks bijtijds de vorm van het CPE en het CSE vast, evenals het aantal en de duur van de zittingen en de wijze waarop de correctie is georganiseerd. Het thema voor het betreffende examenjaar wordt vermeld in de zogenaamde 'Septembermededeling' van het CvTE en verder uitgewerkt in het magazine.

Informatie, zoals verzending, hulpmiddelen, rooster, WOLF en normering wordt gepubliceerd op www.examenblad.nl.

BEGRIPPENLIJST

Deze lijst toont een totaal overzicht van de begrippen en vaardigheden die elke kandidaat moet (her)kennen en benoemen. Voor het CPE zijn per beeldend vak afzonderlijk de vakspecifieke begrippen en vaardigheden opgenomen die in de verschillende CPE's een rol kunnen spelen.

BEGRIPPEN CENTRAAL PRAKTISCH EXAMEN en CENTRAAL SCHRIFTELIJK EXAMEN BV

I Verschijningsvormen/ beelddragere

Autonome kunst	affiche	ets	mobile
Toegepaste kunst	afgietsel	exterieur	mode(-accessoires)
Tweedimensionaal	animatie	foto(serie)	monument
Driedimensionaal	architectuur	film	objet-trouvé
	assemblage	fotomontage	paneel
Stilstaand	beeldhouwwerk	game	performance
Bewegend	buste	gravure	plattegrond
	cd-rom	grafiek	ready-made
	clip	graffiti	reliëf
	collage	illustratie	reportage
	commercial	industriële vormgeving	scherm
	computer(animatie)	installatie	schilderij
	decor	instructiefilm	sculptuur
	decoratie	interieur	sokkel
	design	karikatuur	speelfilm
	drama(serie)	keramiek	still
	documentaire	kinetisch object	tekening
	druk	kostumering	trailer
		miniatuur	video(clip)
		mixed-media	(wand)tapijt

II Aspecten van de voorstelling

Inhoud	attribuut	idealiseren	stilleven
	accessoire	kleding	symbool
	blikrichting	landschap	thema
	en face	mimiek	vereenvoudigd
	en profil	naar de fantasie	vertellend
	gebaar	naar de waarneming	uitdrukking
	gezichtsuitdrukking	onderwerp	verhaal
	houding	personage	
	geënceneerd	portret	
	genre		

III Zeggingskracht/ karakteristieken						
zoals	agressief	eentonig	feestelijk	naturalistisch	somber	verdrietig
	angstig	eenzaam	formaat	nét echt/ realistisch	sober	verstild
	beweeglijk	eerbetoon	futuristisch	ordelijk	statisch	vervreemdend
	chaotisch	expressief	geëmotioneerd	romantisch	surrealistisch	vrolijk
	chique	dramatisch	harmonieus			zakelijk
	dynamisch	klassiek				
		lieflijk				

IV Proces			
	atelier	lijst	schetsen
	ambachtelijk	materiaalproef	sfeerblad
	beeldmateriaal	maquette	stijl
	compositieschets	mindmap	storyboard
	documenteren	oeuvre	studio
	draaiboek	onderzoek	voorstudie
	experiment(eren)	opdracht	vormonderzoek
	ideeënblad	portfolio	werkwijze
	inlijsten	prototype	
		regie	
		registreren	
	scenario		

V Functionaliteit			
	decoratief	praktisch	toegepast
	educatief	religieus	verhalend
	esthetisch	status	verwijzend
	gebruiksfunctie	symbolisch	waarschuwend
	mythologisch		wervend

VI Culturele en kunsthistorische context				
	avantgarde	depot	origineel	sociaal/socialistisch
	archeologie	elite	progressief	stijl/kunststroming
	archieff	erfgoed	religieus	tegendraads
	beeldtaal	hedendaags	renovatie/restauratie	traditie
	behoudend	historisch	revolutionair	tijdgeest
	conserveren	idealistisch		
		klassiek		
		maatschappelijk		

VII Aspecten van de vormgeving				
A Beeldende aspecten	compositie/ordening	licht	ruimte	vorm
	aandachtspunt	clair-obscur	afsnijding	abstract
	aanzicht (voor/zij/achter)	eigen schaduw	atmosferisch perspectief	figuratief
	(a)symmetrie	kunstlicht	close-up	geabstraheerd
	compositievormen	licht- donker contrast	coulissewerking	gedetailleerd
	evenwicht/harmonie	lichteffecten	diepte	geometrisch
	herhaling	lichtval	groot voor- klein achter	gesloten vorm
	opstelling	lichtrichting	kader	gestileerd
	plaatsing	meelicht	kikvorspectief	gestroomlijnd
	richting	strijklicht	kleurperspectief	maatverhouding
	ritme	natuurlijk licht	lijnperspectief	massief
	vlakverdeling	schaduwwerking	ooghoogte	open vorm
	kleur	slagschaduw	overlapping	organisch
	kleurencirkel	tegenlicht	plasticiteit	restvorm
	kleurcontrasten	zijlicht	plat	schematisch
	kleurfamilie	lijn	ruimte omvattend	silhouet
	kleurgebruik	contour	ruimte suggestie	vereenvoudigd
	kleurhelderheid	lijndikte	ruimtetwerking	vlak
	kleurmenging	lijnrichting	scherptediepte	volume
	kleurverloop	lijnsoort	standpunt	vormsoort
optische kleurmenging	lijnwerking	verdwijnpunt	vormcontrast	
primaire kleuren	lineair	verkorting	geluid	
secundaire kleuren	textuur	vervaging	vocaal	
tertiaire kleuren	zoals: fijn, glad, grof, ruw	vogelvluchtperspectief	instrumentaal	
verzadigde kleuren	stofuitdrukking	structuur	digitaal	
zuivere kleuren			hanteringswijze	

B Materialen				
CSE	CPE TE	CPE HA	CPE TEX	CPE AV
beton	acrylverf	Beton	garens:	cd
computer	aquarelverf	Engobe poeders	gemengde garens	cd-rom
doek / stof	ecoline	gips	katoen	computer
garens	gouache	glazuurpoeders	linnen	doka (en toebehoren)
geluid	houtschool	hout (massief, plaat)	touw	dvd
hout (massief, plaat)	olieverf	leer	wol	film-, foto camera
houtschool	inkt	marmar	stoffen:	foto papier
inkt	papier	metaal (draad, plaat)	badstof	fotorolletje
karton	pastel	niet-plastische kunststoffen	bont	geluidsapparatuur
klei	plakkaatverf	plastische (kunst)stoffen	doek	lenzen
krijt	potlood	software	fleece	lichtapparatuur
licht	siberisch krijt	steen	jute	objectief
metaal	software	verf	kant	printer
papier	verf	was	katoen	projectie-/beeldscherm
potlood	vetkrijt		kunststof	scanner
software			leer	software
stof			linnen	video film
textiel			software	
verf			tricot	
vezels			tule	
			vilt	

C Technieken				
CSE	CPE TE	CPE HA	CPE TEX	CPE AV
assembleren	arceren	buigen	appliqueren	acteren
(be)drukken	aquarelleren	draaien	breien	concept maken
beeldhouwen	collage	drijven	borduren	draaiboek maken
boetseren	constructief tekenen	glazuren	construeren	decor bouwen
bouwen	dekkend schilderen	gutsen	dessineren	focussen
digitaliseren	(diep)drukken	hakken	draperen	interviewen
digitaal presenteren	egaal schilderen	(hout)verbindingen maken	haken	kostumeren
collage	hoogdrukken	insnoeren	knopen	monteren
construeren	knippen	klinken	modelleren	regisseren
ensceneren	mengen	knippen	naaien	registreren
filmen	monotype	lassen	rafelen	script maken
fotograferen	nat-in-nat schilderen	omklappen	sjabloneren	storyboard maken
gieten	plakken	oprollen	spannen	spotten
grafische technieken	pointilleren	ponsen	spinnen	zoomen
modelleren	scheuren	raspen	stempelen	
monteren	schilderen (in toon, kleur en toets)	scheuren	tamponeren	
schetsen	sjabloneren	schuren	twijnen	
schilderen	snijden	plooien	verstevigen	
sjabloneren	spatten	polijsten	verven	
tekenen	tamponeren	ritsen	vilten	
textiele technieken	transparant schilderen	solderen	vlechten	
zeefdrukken		snijden	vouwen	
		vijlen	weven	
		vouwen		
		zagen		

COLLEGE VOOR TOETSEN EN EXAMENS

Het College voor Toetsen en Examens is namens de overheid verantwoordelijk voor de kwaliteit en het niveau van de centrale examens en toetsen in Nederland. Het heeft verschillende examens en toetsen onder zijn hoede.

[cvte.nl](https://www.cvte.nl)

SAMEN BOUWEN WE AAN GOEDE TOETSEN EN EXAMENS

 **Centrale Eindtoets primair onderwijs:** de eindtoets die de overheid aanbiedt aan leerlingen uit groep 8. De uitkomst is een advies voor het best passende brugklatype. [Centraleeindtoetspo.nl](https://www.centraleeindtoetspo.nl)

 **Centrale examens voortgezet onderwijs:** het centrale deel van de eindexamens vmbo, havo of vwo. Het diploma geeft toegang tot passend vervolgonderwijs. [Examenblad.nl](https://www.Examenblad.nl)

 **Staatsexamens voortgezet onderwijs:** examens voor iedereen die individueel of op vso-scholen niet in staat is via het regulier voortgezet onderwijs examen af te leggen. [Staatsexamensvo.nl](https://www.Staatsexamensvo.nl)

 **Centrale examens middelbaar beroeps- onderwijs:** centrale examens Nederlandse taal en Engels voor studenten in het mbo. De uitkomst is onderdeel van het mbo-diploma. [Examenbladmbo.nl](https://www.Examenbladmbo.nl)

 **Staatsexamens Nederlands als tweede taal:** examens Nederlandse taal voor iedereen die Nederlands niet als moedertaal heeft. Het diploma toont aan dat het Nederlands voldoende is voor werk of opleiding. [Staatsexamensnt2.nl](https://www.Staatsexamensnt2.nl)